

Městský úřad Ostrov odbor majetku města – památková péče

Jáchymovská 1, 363 01 Ostrov

Spis.zn.: OMM/55434/2021/OMM/tou
Č.j.: MěÚO/67793/2021
Vyřizuje: Bc. Monika Toušová
Telefon: 354 224 913
E-mail: mtousova@ostrov.cz

Ostrov, dne 11. 10. 2021

ROZHODNUTÍ

Výroková část:

Městský úřad Ostrov, odbor majetku města, jako místně a věcně příslušný orgán státní památkové péče ve smyslu § 29 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), obdržel dne 1. 9. 2021 žádost žadatele, kterým je:

Město Ostrov, IČO 00254843, Jáchymovská č.p. 1, 363 01 Ostrov nad Ohří,

o vydání závazného stanoviska ve věci:

Renovace atributů a klenotů Bílé brány, která je součástí zámeckého areálu, na pozemku p.p.č 2510 v katastrálním území Ostrov nad Ohří - nemovitá kulturní památka, rejstříkové číslo 18023 / 4-972. Památka se nachází na území památkové zóny s rejstříkovým číslem 2135, prohlášené vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992.

Dnem 1. 9. 2021 bylo zahájeno správní řízení vedené pod spis. zn. OMM/55434/2021/OMM/tou.

Městský úřad Ostrov, odbor majetku města vydává v této věci podle § 14, odst. 1, 3 zákona o státní památkové péči, toto

z á v a z n é s t a n o v i s k o:

Práce: **Renovace atributů a klenotů Bílé brány, která je součástí zámeckého areálu, na pozemku p.p.č 2510 v katastrálním území Ostrov nad Ohří - nemovitá kulturní památka, rejstříkové číslo 18023 / 4-972. Památka se nachází na území památkové zóny s rejstříkovým číslem 2135, prohlášené vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992,** dle předložené žádosti a restaurátorského průzkumu a záměru na tzv. Bílé bráně v Ostrově nad Ohří, TERRIGENA Art s.r.o., Mgr. Marcel Hron, akademický sochař a restaurátor, srpen 2021

jsou přípustné za splnění následujících podmínek:

- 1) Restaurování té části výzdoby, kterou tvoří již v minulosti provedené výdusky, může být provedeno všemi uvedenými variantami dle uvážení vlastníka s tím, že v případě varianty č. 3 musí být dodržen přesný tvar dle originálu včetně subtilnosti jednotlivých částí. Další nahrazování původní kamenné výzdoby kopiemi by již mělo probíhat jen výjimečně a pouze v odůvodněných a konkrétních odsouhlasených případech.
- 2) Práce musí provádět odborník - restaurátor, který je držitelem povolení MKČR k restaurování sochařských děl z kamene.
- 3) Aby nedošlo k nechtěnému poškození kamenného materiálu, je nutné provést zkoušky snímání krust, cementových doplňků a čištění. Na základě těchto zkoušek pak bude rozhodnuto o konkrétním postupu, který musí být odsouhlasen pověřenými pracovníky státní památkové péče. Teprve poté bude moci být aplikován na celé sochařské dílo dle potřeby.
- 4) Případné fragmenty povrchové úpravy zůstanou zachovány, případně nesoudržnosti budou fixovány.
- 5) Vzhled, míra a způsob provádění doplňků chybějící modelace, plastická retuš, následné barevné retuše budou na základě předvedených vzorků posouzeny a odsouhlaseny na místě pověřenými pracovníky státní památkové péče. Tmel při provádění plastické retuše a při doplňování bude strukturálně i barevně (probarven ve hmotě) proveden tak, aby se co nejlépe přizpůsobil originálnímu kamennému materiálu.

6) Restaurátorské práce budou průběžně sledovány a konzultovány s odbornými pracovníky NPÚ, územního odborného pracoviště v Lokti. Budou pravidelně svolávány kontrolní dny za účasti restaurátora, investora a výkonné i odborné složky SPP. Jakákoliv další nová zjištění, učiněná v průběhu restaurátorského procesu a mající vliv na podstatu předmětného díla nebo na způsob restaurátorského zásahu, je nutno ohlásit a předem projednat s pověřenými pracovníky státní památkové péče.

7) Restaurátorské práce budou ukončeny přejímacím řízením a předáním závěrečné restaurátorské zprávy. Dokumentace musí obsahovat veškeré náležitosti dané § 10, odst. 4, vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/87 Sb. o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Jedno vyhotovení restaurátorské dokumentace bude předáno NPÚ, územnímu odbornému pracovišti v Lokti, pro dokumentační a archivní potřeby.

Rozsah:

Popis záměru:

„Vlastní architektura bude restaurována na místě. Jako první budou nejvíce ohrožená místa lokálně prekonsolidována, aby v průběhu následného čištění nedošlo k dalšímu poškození povrchu. Poté budou provedeny zkoušky čištění kamene od nečistot, krust a biologického napadení. Doporučujeme odzkoušet čištění parním vyvlječem a regulovanou tlakovou vodou za použití vhodného detergentu – peroxidu vodíku, čpavkové vody, tenzidů. Tyto prostředky by měly zajistit jak omytí a odmaštění povrchu, tak vyhubení a změkčení mikroflóry, usazené v pórovité struktuře kamene a výdusků. Po základním očištění bude zhodnoceno v jaké míře a jakým způsobem, případně zda vůbec odstraňovat tmavé krusty. Jejich odstranění by proběhlo pomocí čistící pasty (Fassadenreinigung Paste, fa. Remmers), případně mechanicky. Čištění bude provedeno velmi šetrně a jen v nejnútnejším rozsahu tak, aby nedošlo k dalšímu poškození zvětralého povrchu a zůstala zachována přirozená patina stáří. Zároveň je nutné dbát na zachování případných fragmentů polychromie. Očištění památky odhalí skutečný stav jejího povrchu, rozsah druhotných plomb, prasklin, menších plastických poškození a případných fragmentů polychromie. Druhotné tmely a plomby budou jednotlivě vyhodnoceny a nevyhovující, nebo příliš vyžilé doplňky šetrně odsekány. Místa po vysekání doplňků, degradovaná a poškozená, nebo jinak narušená místa budou lokálně konsolidována organokřemičitým roztokem (KSE 100 – 300, fa. Remmers). Koncentrace a míra aplikace roztoku bude volena lokálně, dle stavu kamene na každém místě zvlášť. Spoje mezi případně lepenými částmi se pročistí a znovu slepí (Akepox 5010, fa. Akemi). Praskliny v kameni budou injektovány směsí na bázi směsného hydraulického vápenného pojiva (Vapo Injekt, fa. Aqua obnova staveb). Drobnější poškození budou plasticky doplněna minerálním tmelem probarveným ve hmotě (směs křemičitých písků vhodné frakce, světlostálé železité pigmenty, malé množství bílého cementu, styrenakrylátová disperze Sokrat S2802A). Tmel bude namíchán tak, aby svou barvou a strukturou co nejlépe odpovídal originálu a zároveň byl měkčí a prodyšnější, než původní kámen. Povrch tmelu bude po zavaznutí přeškrábnut a tím strukturálně scelen s originálem. Drobné odchylky v barevném odstínu budou doladěny lokální barevnou retuší (světlostálé železité pigmenty – fa. Bayferrox, fa. Teluria, pojené Paraloidem B72, nebo Sokratem S2802A). Případné odhalené čepy budou očištěny a ošetřeny stabilizátorem koroze (Rodexol, fa. Color Spectrum). V případě jejich příliš pokročilé degradace, která by ohrožovala jejich statickou funkci, budou nahrazeny novými z nerez oceli. Po ukončení zákroku bude povrch kamene na nejvíce exponovaných, převážně horizontálních plochách preventivně zakonzervován hydrofobním přípravkem (SNL – geruchsneutral, fa. Remmers).

U klenotů se nabízejí tři variantní řešení.

1. varianta, osazení stávajících prvků:

Stávající prvky klenotů budou vyčištěny stejným způsobem jako prvky kamenné. Následovat bude celková konsolidace organokřemičitanem. Poté budou odlomené části přilepeny konstrukčním lepidlem s pomocnými nerezovými čepy, praskliny a odlomené - chybějící části budou sochařsky doplněny umělým kamenem stejné tvrdosti jako výdusky. Následovat bude barevné sjednocení. Nakonec budou prvky v celém svém povrchu hydrofobisovány a osazeny na svá původní místa. Při této příležitosti bude provedena revize olověných plechů pod nimi i ostatních. Toto řešení předpokládá velmi pečlivé provedení všech uvedených technologických postupů, aby byla zaručena statika daných prvků. Samozřejmě to předpokládá preventivní kontroly v rozmezí dvou let.

2. varianta, provedení nových výdusků:

Stávající prvky klenotů budou vyčištěny stejným způsobem jako prvky kamenné. Následovat bude lokální konsolidace organokřemičitanem, a to míst v částech lepení. Poté budou odlomené části přilepeny konstrukčním lepidlem. Praskliny a odlomené - chybějící části budou sochařsky doplněny umělým kamenem stejné tvrdosti jako výdusky. Takto doplněné prvky budou nově zaformovány a opětovně nově vydusány do umělého kamene. Po vyndání z forem budou povrchově opracovány a barevně pojednány tak, aby korespondovaly s okolními prvky. Nakonec budou prvky v celém svém povrchu hydrofobisovány a osazeny na svá původní místa. Při této příležitosti bude provedena revize olověných plechů pod nimi i ostatních. Předpokladem u této varianty je preventivní údržba po třech letech.

3. varianta, vysekání do přírodního kamene:

stávající prvky klenotů budou vyčištěny stejným způsobem jako prvky kamenné. Následovat bude lokální konsolidace organokřemičitanem, a to míst v částech lepení. Poté budou odlomené části přilepeny konstrukčním lepidlem. Praskliny a odlomené - chybějící části budou sochařsky doplněny umělým kamenem stejné tvrdosti jako výdusky. Takto doplněné prvky poslouží jako modely pro kamenosochaře, který prvky nově vyseká do přírodního kamene – Božanovský pískovec. Poté budou prvky osazeny na svá původní místa. Při této příležitosti bude provedena revize olověných plechů pod nimi i ostatních. Nově vysekané prvky v cca prvních třech letech nebudou hydrofobisovány, než z nich vyjde lomová vlhkost. Po této době budou v celém svém povrchu hydrofobisovány. Předpokladem u této varianty je preventivní údržba po třech letech.

U této varianty je nutné počítat s mírným plastickým posunem (masívnější tvarosloví v nejslabších místech), aby byla realizace technicky možná.

K restaurování budou použity tyto materiály:

- KSE 100 - 300 (fa. Remmers)
- tmel na minerální bázi s příměsí styren-akrylátové disperze (Sokrat S2802A, bílý cement, křemičité písky různé frakce, pigmenty)
- světlostálé pigmenty (fa. Bayferrox, fa. Teluria)
- akrylátová pryskyřice Paraloid B72 (fa. Imesta)
- bezoplachový odrezovač (fa. Perdix)
- spojovací prvky z nerez oceli
- hydrofobizace (SNL – geruchsneutral, fa. Remmers)
- nastavovaná malta (křemičitý písek, odleželé vápno, malé množství cementu)“

Účastníci řízení (§ 27 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.):

Město Ostrov, IČO 00254843, Jáchymovská č.p. 1, 363 01 Ostrov nad Ohří,

Odůvodnění:

Dnem 1. 9. 2021 bylo zahájeno správní řízení vedené pod spis. zn. OMM/55434/2021/OMM/tou na základě žádosti žadatele, kterým je:

Město Ostrov, IČO 00254843, Jáchymovská č.p. 1, 363 01 Ostrov nad Ohří,

o vydání závazného stanoviska ve věci:

Renovace atributů a klenotů Bílé brány, která je součástí zámeckého areálu, na pozemku p.p.č 2510 v katastrálním území Ostrov nad Ohří - nemovitá kulturní památka, rejstříkové číslo 18023 / 4-972. Památka se nachází na území památkové zóny s rejstříkovým číslem 2135, prohlášené vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992.

Žádost byla dne 1. 9. 2021 zaslána Národnímu památkovému ústavu, územnímu odbornému pracovišti v Lokti k odbornému vyjádření. Ve smyslu ustanovení § 14 odstavce 6 zákona o státní památkové péči bylo ve věci vydáno odborné vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Lokti č.j. NPÚ-342/71900/2021 ze dne 5. 10. 2021, který Městský úřad v Ostrově, odbor majetku města obdržel dne 11.10.2021 pouze v elektronické podobě.

Charakteristika objektu:

Brána je monumentálním vstupem původně do Bílého dvora. Dnes je průchodem do zámeckého parku. Z jedné strany je připojena k nároží zámku. Je tvořena portálem s půlkruhovým, mírně stlačeným záklenkem, s klenákem zdobeným maskaronem. Po stranách jsou polosloupy s korintskými hlavicemi. Nad kladím brána vrcholí rozeklaným frontonem do jehož středu je vsazen plastický alianční znak sasko – lauenburský a bádenský. Na okraji byly na každé straně tři vázy. Koruna zdíva je kryta pálenými taškami.

Bílá brána byla v minulosti již několikrát restaurována. V roce 1975 restaurování prováděli Otakar Marcin a Jan Trtílek. V roce 2005 pak Jiří Fiala a Marcel Hron. Z obou akcí jsou v archivu NPÚ ÚOP v Lokti uchovány restaurátorské zprávy.

Restaurátorským průzkumem bylo zjištěno následující:

„Úvodem je nutné podotknout, že celá vzniklá situace je způsobena absencí preventivní údržby, která trvá od posledního restaurátorského zákroku, který byl proveden v roce 2005. Celých 16 let nebyla provedena obhlídka architektury a hlavně klenotů, které byly nově provedeny do umělého kamene a dnes již musely být deinstalovány, protože u nich došlo k takovému poškození (vlivem zatékání vody a vymrazovacím cyklům), že již začaly být nebezpečné. Jde o to, že jsou tak subtilní, že tato preventivní údržba by byla nutná, i kdyby byly provedeny do přírodního kamene, protože po prohlídce (v rámci tohoto průzkumu) sundaných a uložených klenotů je možno konstatovat, že materiálově jsou v dobré kondici, ale subtilní detaily a spoje (tlapy lva, bazilišek, koncovky korun) degradují mnohem rychleji než masivní části a tudíž nemohou být ponechány s ohledem ke své subtilnosti bez pravidelných kontrol. Samozřejmě velmi důležité u takových to prvků je jejich kotvení. Toto platí i o doplňovaných vazách, především v partiích pugetů, které byly též provedeny z umělého kamene. U všech zmíněných prvků je též důležité neopomenout negativní působení biologických náletů (mechy a lišejníky), viz fotografie výše. U kamenných prvků brány a vaz platí to samé, jako u již zmíněných klenotů. Je zde patrna absence preventivní údržby po dobu šestnácti let, což odpovídá jejímu současnému stavu. Je zde zjevné zvětvování povrchu a opětovné odlučování plastických plomb a tím objevujících se prasklin. Též v místech štuků, po stranách znaků dochází k jeho odlučování, které ale není způsobeno zatékáním z koruny brány, protože je pouze povrchové, což je způsobeno přirozeným stárnutím použitých materiálů a mechanickým působením větru a deště. Polychromie v čase průzkumu nebyla na architektuře nalezena.“

Charakteristika kulturně historických hodnot díla:

Bílá brána je součástí areálu zámku v Ostrově, který je evidovanou kulturní památkou v ÚSKP ČR. Je kvalitní barokní kamenickou prací z konce 17. stol. Její hodnota je tedy především díky velmi kvalitnímu provedení umělecká či umělecko-řemeslná. Bílá brána má rovněž hodnotu architektonickou, jelikož dotváří ucelený areál zámku, byla navíc reprezentativním vstupem do Bílého dvora. V neposlední řadě má rovněž hodnotu historickou a heraldickou především díky své výzdobě a erbům.

V minulosti byla již větší část umělecké výzdoby nahrazena výdusky z důvodu značné degradace jednotlivých částí plastické výzdoby. I přesto si však brána zachovala značné estetické i umělecké hodnoty, nové doplňky byly provedeny citlivě a nenarušují autentický výraz památky.

Podklady pro vydání závazného stanoviska, ke kterým Městský úřad přihlížel jsou následující:

1. Vyhláška ministerstva kultury ČR 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 – o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.
2. Zákon 20/1987/Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších změn.
3. Sbírka mezinárodních smluv č. 73/2000 – Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy.
4. Odborné vyjádření č.j. NPÚ-342/71900/2021 ze dne 5.10.2021.

Žadatel byl v souladu s ust. § 36, odst. 3 zákona 500/2004 Sb., dne 11. 10. 2021 seznámen s podklady pro vydání závazného stanoviska, téhož dne zaslal email, že nemá námitek.

Městský úřad Ostrov, odbor majetku města, jako výkonný orgán státní památkové péče, posoudil žádost, vychází z podkladů pro vydání závazného stanoviska. Městský úřad má zato, že při dodržení výše uvedených podmínek nedojde realizací záměru k narušení hodnoty dané kulturní památky. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem bylo rozhodnuto tak, jak je ve výroku tohoto rozhodnutí uvedeno.

Městský úřad Ostrov, odbor majetku města, vycházel při svém rozhodování ze všech dostupných podkladů a zjištění a řídil se platnými právními předpisy a nařízeními.

Poučení o odvolání:

V souladu s ustanovením § 81 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, může účastník proti tomuto rozhodnutí podat odvolání, ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí; prvním dnem lhůty je den následující po dni oznámení rozhodnutí. O odvolání rozhoduje Krajský úřad Karlovarského kraje – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu, odvolání se podává u Městského úřadu Ostrov – Odbor majetku města.

Bc. Monika Toušová
oprávněná úřední osoba

Obdrží:

Účastníci řízení (originál)

Město Ostrov, Jáchymovská č.p. 1, 363 01 Ostrov nad Ohří

NPU

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Lokti, IDDS: 2cy8h6t
sídlo: Kostelní č.p. 81, 357 33 Loket